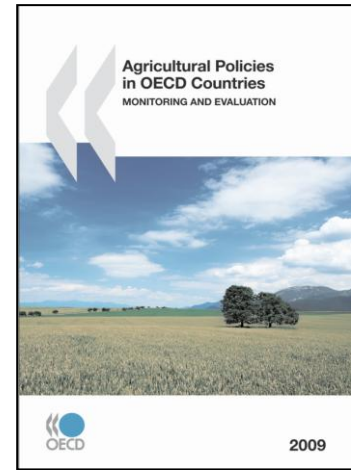

Agricultural Policies in OECD Countries 2009: Monitoring and Evaluation

Summary in Hungarian

Mezőgazdasági politika az OECD-országokban 2009: Vizsgálat és értékelés

Összefoglalás magyarul

Összefoglaló

---

*Az OECD-országok termelőinek
nyújtott támogatás szintje 1986
óta most a legalacsonyabb...*

Az OECD-térség termelőinek nyújtott támogatás becslt értéke 2008-ban a becslt termelői támogatás (PSE, Producer Support Estimate) alapján mérve 265 milliárd USD-t, illetve 182 milliárd eurót tett ki. Ez az OECD-térség agrártermelői összesített bruttó bevétele 21%-ának felel meg, ami a 2007. évi 22%-hoz, és a 2006. évi 26%-hoz képest csökkenést jelent. A most mért adatok szerint a termelőknek nyújtott támogatás az 1980-as évek közepe óta most érte el a legalacsonyabb szintet.

---

*... mely javarészt a világpiacon
árak jelentős ingadozását
tükrözi*

Az előző évhez hasonlóan a támogatások mértékének csökkenése 2008-ban is sokkal inkább a rendkívül magas agrárpiaci áraknak volt betudható, semmint a kormányok által meghirdetett konkrét támogatáspolitikai reformoknak. A 2008 második felében bekövetkezett csökkenés ellenére a világpiacon átlagos szinten a hosszú távon mért átlagszint felett maradtak. A magas világpiacon átlagos szint mellett a belföldi árakat támogató politikák és az anticiklikus támogatások kisebb mértékű transzfert eredményeztek, ami a termelőknek nyújtott támogatás általános csökkenéséhez vezetett. A múltbéli és a közelmúltbéli tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy amikor a világpiacon átlagos szinten magas szintekről lecsökkennek, akkor a határvédelmi és az árverőkövetés belföldi támogatási intézkedések ismét felerősödnek.

---

*A globális gazdaságot súlyosan
érintette a válság 2008-ban...*

A vizsgált időszakot rendkívüli globális gazdasági fejlemények jellemezték. A 2008-as év második felétől kezdve drámai mértékben romlott a pénzpiaci helyzet. Az üzleti és a fogyasztói bizalom, valamint a részvényárak világszerte hatalmasat zuhantak; az ipari termelés és a kereskedelem visszaesett, a munkanélküliség pedig a magasba szökött. Az OECD-térségben jelentősen lelassult a gazdasági növekedés 2008-ban, a reál GDP értéke pedig több országban is csökkent az év második felében. A gazdasági nehézségek ilyen szintű mélységére és kiterjedésére az utóbbi 60 évben nem volt példa.

---

*... amikor kezdetét vette
a terményárak csökkenése
a történelmi csúcspontokról*

A pénzügyi válság éppen akkor tört ki, amikor a nominális értéken számított terményárak történelmi csúcspontot értek el. A terményárak 2007 folyamán gyorsan emelkedtek, majd 2008 közepére rendkívül magas szintet értek el. Az áremelkedés élesen kihangsúlyozta az áru piac instabilitásának társadalmi következményeit. Jelentősen megnöttek az aggályok azzal kapcsolatban, hogy miként hatnak a magas élelmiszerárak az éhezők és a szegénységben élők arányára világszerte. Az áremelkedési tendencia a 2008-as év közepén hirtelen a visszajára fordult, és a terményárak a 2007 elején mért szintekre estek vissza.

---

*A mezőgazdaság más
szektoroknál jobban boldogulhat
a válságban*

Még mindig nem tudni pontosan, milyen hatást gyakorol a pénzügyi és gazdasági válság az agrárszektorra. A válság egyes gazdasági szektorokra gyakorolt hatása nagyban függ attól, hogy azok mennyire vannak kitéve a szigorúbb hitelfeltételeknek és a csökkenő keresletnek. E tekintetben a legtöbb OECD-országban az agrárszektor jobb helyzetben lehet a többi szektornál a viszonylag alacsony pénzügyi kitétsége, a keresetek csökkenése által kevésbé befolyásolt kereslet, a meglévő támogatási politikák, és egyes esetekben a magas árak idején felhalmozott bevételek miatt. Az agrárszektorra a feltehetően nagyobb rugalmassága ellenére is valószínűleg kiigazítások várnak az egész gazdaságra kiterjedő korrekciók és a terményárak növekvő volatilitásának fényében. A vidéki területek gazdaságára a nagyobb hatást valószínűleg a nem mezőgazdasági szektorokban bekövetkező munkahely-megszünések gyakorolják majd, amelyek a nem mezőgazdasági szektorokban a foglalkoztatottság, valamint a mezőgazdaságból élő háztartások bevételi lehetőségeinek csökkenését eredményezik.

---

*A piaci instabilitás és
a gazdasági válság ad hoc
jellegű támogatáspolitikai
intézkedésekre ösztönzött*

Az OECD-országok kormányai reagáltak a terményárak volatilitására és a válság által okozott pénzügyi stresszre. Néhányan csökkentették a vámtarifákat és exportkorlátozásokat vezettek be a mezőgazdasági élelmiszerekre, hogy enyhítsék a magas világpiaci árak fogyasztókra gyakorolt hatását; mások szintén csökkentették a mezőgazdasági inputokra kivetett vámtarifákat, input-támogatásokat vezettek be, vagy bizonyos mezőgazdasági alszektoroknak adtak közvetlen támogatást. Számos feltörekvő és fejlődő ország is hasonló intézkedéseket hozott. Az intézkedések tényleges hatása egyelőre még nem ismert. Számos országban az intézkedések nem irányultak célzottan a rossz anyagi helyzetben lévő fogyasztókra, sőt, valójában még a globális piacok instabilitásához is hozzájárulhatnak. 2008 végén, amikor a pénzügyi és gazdasági válság súlyossága nyilvánvalóvá vált, néhány OECD-ország speciális intézkedéseket hirdetett ki, illetve hajtott végre a szektorban észlelhető pénzügyi stressz enyhítésére, többek között kedvezményes hiteleket, adókedvezményeket, és további közvetlen támogatást biztosítottak.

---

*Számos OECD-ország
határozott fontos
támogatáspolitikai
változásokról...*

Fontos fejlemények történtek az egyes országok mezőgazdasági politikáját illetően is. Az Európai Unió elkészült a közös agrárpolitikai (CAP) reformok állapotfelmérésével, és több szektorális rendszer reformja terén is történt előrelépés. Az Egyesült Államok jóváhagyta az új mezőgazdasági törvényt a 2008–2012 közötti időszakra, melynek címe Élelmiszer, Természetvédelmi és Energia Törvény (Food, Conservation and Energy Act). Kanada megállapodásra jutott a 2008–2013 közötti időszakra szóló „Growing Forward” címet viselő mezőgazdasági keretdokumentum üzleti kockázatkezelési elemeit illetően.

---

*... számos előrelépéssel
a támogatáspolitikai
reformok terén*

Az Európai Unióban bekövetkezett változások arra utalnak, hogy újabb lépés történt a támogatások termeléstől való elválasztása terén, amelyet az egységes támogatási rendszer (SPS) kibővítése jelez. Az EU-tagországok nagyobb rugalmasságot kapnak az egységes támogatási rendszerből felszabaduló pénzek elköltésében. Ez célzottabbá teheti a támogatáspolitikát, ám ugyanakkor új kihívásokat jelent a tagállamok számára a célzottabb intézkedések kidolgozása és végrehajtása terén. Az Egyesült Államok új mezőgazdasági törvénye nem tartalmaz radikális támogatáspolitikai változásokat, a támogatásra jogosult termények száma azonban bővült, egyes kölcsönkamatok és irányárok nőttek, továbbá bevezettek egy opcionális anticiklikus bevételi programot (ACRE) is. Tekintettel a jövőbeli árakkal és az ACRE program működésével kapcsolatos bizonytalansági tényezőkre, a piacra gyakorolt hatást most még nem lehet teljes bizonyossággal megjósolni.

---

*A kockázatkezelés különösen
nagy hangsúlyt kap
a támogatáspolitikákban...*

Az Európai Unió lehetővé tette a biztosítók és a kölcsönös pénztárak számára a társfinanszírozású támogatások nyújtását, néhány újonnan csatlakozott EU-tagország pedig államilag támogatott biztosítási programokat vezetett be. Más országok is fokozták a kockázatok csökkentését célzó intézkedéseket, többek között felülvizsgálták, illetve kibővítették az anticiklikus programokra vonatkozó részeket az Egyesült Államok mezőgazdasági törvényében, Koreában pedig kibővítették

a természeti csapások elleni biztosítások körét. Számos OECD-ország, Kanadával az élen, stabilabb kereteket dolgoz ki a természeti csapások esetén nyújtandó támogatásokhoz, bár az ad hoc jellegű vészhelyzeti kárenyhítő intézkedések egy része is hatályban marad. Az új kockázatkezelési politikák hatékonysága szisztematikus, alapos kiértékelést igényel a gyakoriság, a kapcsolódó támogatás mértéke, a termelést torzító hatások és a többi kockázatkezelési stratégia esetleges kizorítása tekintetében.

---

*... csakúgy, mint a klímaváltozás
és az agrárkörnyezeti
fenntarthatóság*

A klímaváltozás és a rendelkezésre álló vízkészletek kérdése egyre nagyobb figyelmet kap az OECD-országokban. Néhány ország növelte a klímaváltozással kapcsolatos kutatásokra és megfigyelésekre szánt állami támogatások összegét, illetve stratégiát dolgozott ki, és intézkedéseket hozott a mezőgazdaság átforgalmazására. Számos ország a termékek keresletére, a vízfelhasználásra, és az üvegházgázok kibocsátásának csökkentésére gyakorolt hatással kapcsolatos bizonytalansági tényezők ellenére is változatos intézkedések alkalmazásával folytatta a megújuló energiaforrások mezőgazdasági takarmányokból történő kinyerésének ösztönzését. A termőföldek védelme és a természetvédelem kérdése is fontos támogatáspolitikai prioritás. Néhány újonnan bevezetett agrárkörnyezetvédelmi intézkedés a hatékonyabb vízgazdálkodást, a környezetszennyezés csökkentését, a biodiverzitást és a tájvédelmet célozza meg.

---

*Számos ország tárgyal
bilaterális és regionális
megállapodásokról*

2008 során intenzív munka folyt a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) védnöksége alatt folytatódó dohai fejlesztési programmal (Doha Development Agenda) kapcsolatos tárgyalásokon a mezőgazdasági kötelezettségvállalási módok kidolgozására irányulóan. Eddig nem született multilaterális megállapodás. Ugyanakkor a 2009 márciusában tartott G20-találkozón a résztvevő országok vezetői megerősítették a dohai fejlesztési program igényes és pártatlan lezárása iránti elkötelezettségüket. A lassan haladó multilaterális tárgyalások közepette számos OECD-ország tárgyal új bilaterális és regionális kereskedelmi megállapodásokról.

---

*Minden OECD-országban
csökkent az agrártámogatások
által generált összteher...*

Az agrárszektorok nyújtott össztámogatás becsült értéke, amely magában foglalja a termelői támogatást (PSE), a mezőgazdasággal kapcsolatos általános szolgáltatások – például a kutatás, az infrastruktúra, az ellenőrzés, a marketing és a promóció – támogatást és a fogyasztói támogatást, 2006 és 2008 között 368 milliárd USD-t (271 milliárd eurót) tett ki. Ez az OECD-térség GDP-je 0,9%-ának felel meg, ami csökkenést jelent az 1986–1988 közötti 2,5%-hoz képest. Az agrártámogatások által a gazdaság egészére jelentett teher csökkenése minden OECD-országra jellemző, és elsősorban azt jelzi, hogy csökken a mezőgazdaság aránya a GDP-jükben.

---

*... kevesebb a folyó termeléstől
függő támogatás...*

A relatív támogatási szint csökkenésével párhuzamosan változnak a támogatásnyújtás módozatai is. Kevesebb támogatást nyújtanak a megtermelt terménymennyiség alapján, vagy változó inputokat alkalmaznak, illetve a támogatásnyújtás egyre inkább egyéb paraméterek, például a terület vagy az állatállomány nagysága, illetve ezen paraméterek múltbeli szintje vagy fix nagysága alapján történik. A termelési mennyiségen alapuló támogatás csökkenése egyértelműen tetten érhető a belföldi és a határárak közötti különbség csökkenésében, amely az 1986–88 közötti időszakban (az OECD-térségben átlagosan) regisztrált 50%-ról a 2006–2008 közötti időszakban 16%-ra csökkent, bár ebben a tendenciában az utóbbi évek magas világpiaci árai is jelentős szerepet játszottak.

---

*... több az olyan támogatás,
amely nagyobb rugalmasságot
biztosít a termelők számára,
például a kötelező termeléstől
nem függő támogatás*

Néhány újonnan bevezetett program még tovább lép a támogatás és a termelés szétválasztása terén. A termelőknek nyújtott támogatások kevésbé kapcsolódnak egy adott terményhez, ehelyett a támogatásra való jogosultság bizonyos terménycsoportokhoz vagy bármely terményhez kötött. Továbbá 2006 és 2008 között az OECD-térség termelőinek nyújtott össztámogatás mintegy egynegyede olyan támogatáspolitikákból származott, amelyek nem kötelezték a termelőket termesztésre a támogatás igénybevételéhez. Ilyenek voltak például az Egyesült Államok által nyújtott közvetlen támogatások, illetve az Európai Unió által biztosított egységes

támogatások. Még mindig jelentős azonban a terményspecifikus támogatás aránya a rizs, a cukor és bizonyos állati termékek esetében. A rizs esetében például a terményspecifikus támogatás a termelők rizstermeléséből származó összbevételének 60%-át tette ki a 2006–2008 közötti időszakban.

A támogatáspolitiká egyre jobban kötelezi a termelőket bizonyos termelési eljárások bevezetésére

---

A támogatást egyre nagyobb mértékben kötik feltételekhez, amelyek meghatározott termelési eljárások alkalmazását követelik meg a termelőktől átfogóbb, például a környezetvédelemmel, az állatjóléttel vagy az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos célkitűzések teljesítése érdekében. A fenti követelmények teljesítésétől függő támogatások 1986 és 1988 között az OECD-térség összes becsült termelői támogatásának 4%-át tették ki. A 2006 és 2008 közötti időszakban ez az arány 32%-ra nőtt, és az ilyen jellegű támogatások legnagyobb részét jelenleg az Európai Unió nyújtja. Az OECD-országok közül az Európai Unió államaiban, az Egyesült Államokban és Svájcban a legmagasabb az inputkorlátozáshoz kötött támogatások aránya a termelőknek nyújtott össztámogatáson belül (csaknem 50%).

A csökkenés ellenére még mindig túlsúlyban vannak a legnagyobb torzulást okozó támogatási formák; a reformok megvalósítása országonként eltérő

Annak ellenére, hogy mind a támogatási szintek, mind a leginkább torzító támogatási formák részaránya jól láthatóan csökkent, az OECD-országok zömében még mindig túlsúlyban vannak a torzító jellegű támogatáspolitikák. A 2006–2008 közötti időszakban a termelési mennyiségen alapuló támogatások (amibe a határvédelmi támogatások is beletartoznak) és a korlátlanul felhasználható változó ráfordításokon alapuló támogatások az OECD-térség összes becsült termelői támogatásának 56%-át tették ki. A reformok megvalósítása pedig országonként eltérő képet mutat: míg egyes országok előrébb járnak a termeléstől elváló támogatási formák bevezetésében, addig mások még csak a folyamat elején tartanak. A 2006–2008 közötti időszakban a termelőknek nyújtott támogatás mértéke nagy eltéréseket mutatott az egyes OECD-országokban: 1% volt Új-Zélandon, 6% Ausztráliában, 10% az Egyesült Államokban, 13% Mexikóban, 18% Kanadában, 21% Törökországban, 27% az Európai Unióban, 49% Japánban, 58% Izlandon, 60% Svájcban, 61% Koreában, és 62% Norvégiában.

---

*Napjaink gazdasági és piaci
feltételei új kihívásokat
teremtnek...*

A globális gazdasági válság, a szűkös erőforrások megszerzéséért folytatott egyre élesedő verseny, az árak növekvő volatilitása, és az élelmiszerbiztonságra fordított egyre nagyobb figyelem világszerte új kihívásokat jelent a döntéshozók számára. A kormányok jelenlegi gazdasági aktivitást ösztönző intézkedései szintén nagy mértékben igénybe veszik sok ország pénzügyi erőforrásait. A recesszió enyhülésével a kormányok rosszabb pénzügyi helyzetbe kerülnek majd, ami vélhetően számos területen, többek között a mezőgazdaság területén is, a szektorális politikák felülvizsgálatára fogja ösztönözni őket.

---

*... és új lehetőségek nyílnak
a támogatáspolitikai reformok
terén*

A jövőre nézve ezek a feltételek lehetőséget teremthetnek a kormányok számára, hogy támogatáspolitikai intézkedéseiket formálódó gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi céljaik megvalósításához igazítsák.

© OECD 2009

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop/

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

